

DRAGI | We know books
Draga Olteanu Matei

IZGONIREA DIN RAI

convorbiri cu Fabian Anton

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2023

CUPRINS

Cuvânt-înainte.....	5
Izgonirea din rai.....	7
Primele iubiri.....	19
Debutul.....	27
Chirița.....	30
Dumbrava minunată.....	45
Gastronomice.....	58
De la Regele Mihai la Ion Iliescu.....	98
Pensionarea.....	106
De la Amza la Jean Constantin.....	109
Roluri în teatru.....	143
Roluri în film.....	182

IZGONIREA DIN RAI

– Doamnă Draga, cum ați dori să începem aceste convorbiri, acest volum pe care dorim să-l realizăm despre viața dumneavoastră?

– Dragă, de câte ori mă întrebă cineva asta, îi răspund cu o povestioară, cum mi-am imaginat eu că a fost nașterea mea.

– Hai să începem cu ea atunci...

– Uitați: „Se făcea că, într-un sfârșit de octombrie al anului 1933, mă jucam prin Rai cu alte suflete de copil. Tocmai atunci părinții mei au făcut o năzbâtie și, ca să-i ierte, Dumnezeu le-a spus: «O să vă dăruiesc un copil, să aveți grijă de el și să-l faceți mare. Ce vreți să fie: băiat sau fată?» «Fată!» a răspuns tata. Și atunci Dumnezeu s-a uitat prin Rai, pe unde ne jucam noi iar eu, când l-am văzut, am fugit iute și m-am ascuns în niște tufe fiindcă nu doream deloc să mă trimită Dumnezeu pe pământ, îmi plăcea acolo, în Rai. Iar Dumnezeu, văzându-mă, m-a chemat la El, m-a ridicat de guleraș, m-a pus în palma Lui și mi-a zis: «Să fii cuminte! Uite, îți dau inteligență, îți dau talent și putere! Și acum fugi pe pământ, să-ți câștigi pâinea de toate zilele! Ai priceput?»

LIBRIS | We know books

Și așa, plângând că m-a dat afară din Rai, m-am trezit într-o rezervă de la Spitalul Militar, lângă mama.”

– Spuneți că la naștere aveți 5,800 kilograme...

– Da... Tata era tare mândru de mine, mi-a pus o fundă roșie, ca să nu fiu cumva deocheată, și apoi moașa m-a plimbat prin tot spitalul, să arate tuturor ce copil voinic tocmai s-a născut. Iar, când l-au întrebat ce nume o să-mi pună, tata le-a răspuns: „O s-o cheme Draga, așa, ca să fie dragă tuturor!”.

La biserică însă, la botez, cum pe bunica mea dinspre mamă o chema Emilia, fiindcă Sfânta Draga nu există, dar există Sfânta Emilia, care a fost mama Sfântului Vasile cel Mare, m-au botezat Emilia. Așa că pe mine mă cheamă Emilia-Draga. Însă toți mi-au spus Draga și asta, ți-am zis, doar fiindcă tatălui meu îi plăcea să-i audă pe cei din jur cum mă strigă „Draga”.

Și așa a rămas.

– Așadar, sunteți bucureșteancă...

– Absolut. Vezi tu, unii au crezut că-s olteancă (poate din cauza numelui sau din cauza rolului din „Nea Mărin Miliardar”, unde am jucat-o pe Veta). Alții, văzând „Chirița” („Chirițele”, de fapt, că am făcut două filme, este o serie) au zis că-s moldoveancă. Dar eu îs bucureșteancă, născută aici, în cartierul ceferiștilor, pe strada Costache Marinescu.

– Pe lângă Gară...

– Da, pe Grivița, la Podul Basarab, pe acolo.

– Mai există casa în care ați copilărit?

– Sigur că da. Încă mai există. Deși a fost bombardată, a fost făcută zob în timpul războiului, când au aruncat americanii cu bombe incendiare.

– Când s-a întâmplat asta?

– Au bombardat-o la 8 aprilie 1944. Pe 4 aprilie, când au bombardat prima dată toată zona, culmea, casa noastră a scăpat neatinsă.

Însă la 8 aprilie, când a venit al doilea raid, au bombardat din nou cu bombe incendiare și au distrus-o toată.

Câteva luni mai târziu, după ce s-a terminat războiul, ai mei au revenit acolo, printre ruine, încercând să construiască iar casa. Dar, cum nu mai aveau bani, era sărăcie mare și nu mai aveau parale cu ce o ridica din temelii, s-au gândit ei să recupereze cât pot din cărămizile vechii case. Și s-au apucat de le-au strâns, le-au curățat frumos, le-au îndreptat... Și așa, curățindu-le, au descoperit sub ele o iconiță pictată în ulei, o iconiță înfățișându-l pe Domnul nostru Iisus Hristos, o icoană micuță care căzuse peste o fotografie de-a mea, o fotografie în care eram de vreo 4 ani.

Și, ca să-ți dai seama, deși casa noastră arsese timp de cinci zile (îmi povestea tata-mare că se scurgea sticla de la geamuri, topită pe cărămizi, din cauza căldurii), află că această icoană și fotografia mea au scăpat neatinse.

Mai am și acum icoana asta, dar am lăsat-o acolo, în casă, fiindcă am considerat că-i icoana casei și n-am vrut s-o iau de acolo.

– Doamnă Draga, cum a fost copilăria dumneavoastră?

– Vezi, având în vedere că am fost singurul copil la părinți și, vreme de vreo 20 de ani, singura nepoată a bunicilor mei, ai putea considera că am fost o răsfățată și jumătate, mai ales că mă iubeau toți și, după cum îmi spuneau mai târziu, eram „foarte simpatică”.

Însă părinții și bunicii mei m-au crescut mai sever și am fost învățată de mică să-mi fac datoria. Pe mine așa m-au educat: dacă fac vreo prostie sau spun vreo minciună, este musai să o recunosc și să îndur și pedeapsa. Totul cu fruntea sus!

Din cauza asta nici în ziua de azi nu mă apuc să vorbesc despre cineva fără a-i spune mai întâi persoanei respective părerea mea.

Țin minte că ai mei, de când eram mică, mă învățaseră să-mi așez hainele și pantofii la locul cuvenit.

Când am crescut ceva mai măricică, pe la vreo 10 ani, fiindcă tata era militar și-l mutau din garnizoană în garnizoană, a reușit să se mute lângă ai lui, așa că am plecat din București la Soloneț, în Basarabia, la moșia bunicilor mei dinspre tată.

Acolo, fiindcă erau angajate foarte multe femei ce munceau în casă, la curățenie sau la bucătărie, când ele făceau curat, tata, care era ofițer și avea o educație cazonă, de militar, îmi dădea și mie ligheanul și cârpa, să fac și eu ceva.

Și uite așa, cu lacrimi în ochi, puneam mâna și spălam și eu pe jos.

Mai încercau mătușile să-l înduplece pe tata să mă lase în pace, dar el nici nu voia să audă. Spălam deci podelele așa cum puteam, iar în spatele meu

UBRIS | We know books

venea femeia și făcea cum trebuie. Iar la final tăică-meu mă lua în brațe și mă lăuda: „Bravo! Vezi ce frumos ai făcut?”

Așa am fost educată!

Apoi, când a venit războiul, am rămas numai cu hainele de pe noi.

Eram săraci lipiți pământului, am făcut foamea și am trecut printr-o mulțime de situații grele. Țin minte că, într-o seară, la tata s-a organizat un fel de bal la garnizoană unde au făcut și un moment poetic și m-au ales și pe mine să spun ceva acolo. Fiindcă mă cunoșteau toți, deja făceam parte dintre copiii care recitau foarte frumos și din cauza asta eram solicitată la toate spectacolele, la toate chermizele astea de le făceau. Mă duceam cu părinții, spuneam ce aveam de spus, de recitat sau de povestit, și pe urmă mă trimiteau acasă.

Așa... Și atunci, la balul acela m-au chemat și pe mine să recit.

– Mai știți ce anume ați spus?

– Cum să nu. Era o poezie lungă, interminabilă, „Povestea neamului” se numea. O știam de mică, fiindcă îmi plăcea foarte tare să citesc – viciu pe care l-am păstrat până la vârsta asta – și atunci tata mă abonase la toate revistele copiilor, la „Făt Frumos”, la „Dimineața copiilor”, la „Universul copiilor”, la toate. Le aveam pe toate, le citeam din scoarță în scoarță, și odată, în „Făt Frumos”, am găsit poezia asta, „Povestea neamului”, care era scrisă de Corneliu Moldovan, un poet uitat astăzi.

Și am învățat-o toată. Așa că, atunci când a venit momentul să o spun, la bal, am spus-o așa, perfect,

LIBRIS | We know books

toată, iar tata era teribil de mândru de mine. După aia am aflat că se mândrea nu că am spus-o frumos, ci că am reușit să o spun pe toată, fiindcă avea nu știu câte strofe, era interminabilă.

Dar am reușit să o spun și, în timp ce declamam, mă uitam la oamenii din sală, să văd nu care cumva să caște, că asta însemna că-i plictisesc și că nu-s atenți la mine. Dar nu căscau, le plăcea.

Ei, și cum stăteam noi acolo bucuroși, în toiul petrecerii, văd că vine val-vârtej un soldat care se duce direct la comandant și îi șoptește ceva la ureche. Și-n clipa următoare comandantul a dat imediat ordin să se închidă toate ușile, s-au pus plintoane la uși, și ne-a anunțat: „Doamnelor, domnilor, vă rugăm, fără agitație, în deplină ordine, duceți-vă acasă, luați-vă cât mai iute strictul necesar și fiți gata de plecare. Rușii au ajuns deja peste Nistru!”

Îți dai seama, când au auzit asta, ai mei au plecat imediat, împreună cu toți ceilalți...

Deja se auzeau bombardamente, treceau obuzele pe deasupra noastră... Însă ne-a ferit Dumnezeu și n-am pățit nimic, nici eu nici ai mei.

– Nu vă era frică?

– Nu. Eram destul de băiețoasă. Plus că un copil mai greu pricepe ce se-ntâmplă în jurul lui în astfel de momente. Mă rog...

Am ajuns acasă, mama a pus ce-a găsit mai iute la îndemână într-o valijoară și, cu mine de mână, am plecat la tata, la garnizoană, de unde ne-au urcat în niște camioane militare ce ne-au transportat la

Florești, prima localitate de unde puteam prinde un tren să ne aducă în țară.

– Tatăl dumneavoastră a venit și el?

– Nuuu, tata, împreună cu ceilalți colegi ai lui, a rămas la garnizoană, la comandament. Dar pe noi ne-au dus la Florești. Am așteptat acolo câteva ore bune să vină un tren, ceva, dar, din cauza luptelor, toate vagoanele erau oprite în Bălți. Așa că, într-un final, ne-au urcat pe niște căruțe pline cu armament, cu muniție, și am pornit spre țară.

N-o să uit scenele astea cât voi trăi... Biata mama, mergând pe jos, în convoiul ăla, în plină noapte, cu o mână își ținea valijoara, să nu cadă din căruța aia, și cu cealaltă mână mă ținea pe mine, să nu mă piardă.

Mă rog... Într-un final, cu chiu, cu vai, am ajuns în Bălți unde erau oprite vagoanele de tren ce trebuiau să ne transporte mai departe. Erau vagoane de astea, bouvagon, cum li se spunea pe atunci.

Însă, până să pornim, de atâta mers și de atâta așteptare, mi s-a făcut foame și atunci mama m-a luat să mergem până în gară, să căutăm, poate găseam ceva de mâncare.

Acum o să fac o paranteză, până să se întâmple chestia asta eram un copil extrem de mofturos când venea vorba de mâncare. Și, din cauza asta, fiindcă nu doream să mănânc mai nimic, eram și slabă ca un țâr. Țin minte că mama, atunci când eram la București sau la Soloneț, ca să mă convingă să mănânc totuși ceva, invita copiii vecinilor la noi la masă, să mâncăm împreună. Și făcea niște mese pantagruelice, ceva fantastic, cu nu știu câte feluri de mâncare, iar eu, ca să-i fac în ciudă probabil, nu mă atingeam

de nimic, abia de mâncam un castravete mic, curățat și tăiat în patru. Și până și la ăla luam câte o bucățică și mestecam la ea o zi întregă, în timp ce toți copiii ăia de veneau la mine mâncau boierește.

Așa, și ca să-ți dai seama cam ce vremuri trăiam: mama era o femeie foarte frumoasă, o tânără înaltă, brunetă, cu niște ochi strălucitori și cu niște picioare superbe (eu nu semăn cu ea, eu semăn cu bunica, mică și îndesată) și, când a plecat, își pusese pe ea o togă splendidă, violet... Ei, intru cu mama de mână în gara aia infectă, plină de nemți, ca să căutăm ceva de mâncare, iar soldații nemți, văzând-o, au rămas împietriți...

– De frumusețea ei...

– Da. Îți dai seama, eram în plin război. Au rămas împietriți văzând-o. Și, cu toate astea, nici măcar unul nu s-a purtat urât, să facă vreun gest sau vreo aluzie... Absolut deloc. În cele din urmă, țin minte, un ofițer, foarte civilizată, s-a apropiat de ea și i-a explicat că nu are nicio șansă să găsească ceva de mâncare acolo.

Și atunci mama, așa, cu mine de mână, a pornit pe ulițe, din casă în casă, să cumpere de undeva orice, să-mi dea să mănânc. Dar n-am găsit, majoritatea nici nu ne deschideau poarta și, într-un final, ne-am oprit la o casă destul de arătoasă, ne-a deschis un bărbat, cam la vreo 45-50 de ani, iar mama i-a spus: „Vă rog frumos, dacă se poate, aș vrea să cumpăr măcar puțin lapte și o bucățică de pâine pentru copilul ăsta!”

Și atunci, asta n-o s-o uit cât voi trăi, ăla s-a uitat așa, cu silă, la noi și a zis: „Nu vă dăm nimic, fir-ați

ai dracului! Las' că vin ai noștri acum și-o să vedeți voi ce pățiți!"

Așa a fost...

– Și într-un final ați reușit să reveniți în țară?

– Da, am reușit. Dar și cu asta a fost o treabă foarte... Că, până să apucăm noi să ajungem înapoi la gară, la vagoane, a trecut pe deasupra noastră un avion care a început să ne mitralieze și atunci am alergat cu mama printr-o miriște de porumb, până am dat de o izbă și ne-am ascuns acolo, ne-au primit în căsuța aia... Mama abia mai putea să răsuflă de cât alergase dar eu nu aveam nimic, mă uitam amuzată ăla cum mitraliază, mi se părea ceva așa, foarte interesant.

Mă rog, după ce avionul a plecat ne-am întors în gară, ne-au urcat în niște vagoane, ne-au pus pe noi șubele luate de la soldați, de la trupe, ca să ne țină de cald până ajungem acasă și am pornit la drum.

Și într-un final am ajuns taman în Oltenia, la Morunglav, în comuna Romanați, pe lângă Balș pe undeva. Acolo am locuit o perioadă, la familia Marin Petrescu.

Ei, îți dai seama, eram moartă de foame, după 3 zile de mers încontinuu cu trenul, așa că, atunci când doamna Petrescu mi-a pus pe masă o gamelă cu ciorbă de fasole, în care abia de numărai boabele, și o bucățică pătrătoasă de mălai, de mămăligă, de la trupă, tăiată așa, ca o felie de pâine, o mămăligă plină de nisip, care-mi crănțănea în dinți, am mâncat-o ca un lup.

Ei, și din ziua aia află că am mâncat și pietre, am mâncat de toate, n-am mai făcut niciodată mofturi la mâncare.

Țin minte că familia Petrescu avea trei copii, un „dănac”, cum se spune în Oltenia, înalt, frumos, bun de horă și de trimis la oaste, o fată, Paula, și ea foarte frumoasă, înaltă, cu niște cosițe șatene, și o copilă, Voichița, care era cam de-o vârstă cu mine.

O trimiteau pe Voichița cu oile, la pădure, sau cu vacile, că așa mergeau toți copiii de prin sat, și mă duceam și eu cu ele, culegeam ciuperci de prin pădure (de la ea am învățat să culeg tot felul de ciuperci și să știu să le deosebesc, fiindcă, în funcție de zona în care cresc, ciupercile diferă foarte mult, acolo unde unele sunt bune de mâncat, altele sunt otrăvitoare), de la Voichița am învățat să port pe cap greutăți, că ei făceau niște grămăjoare de nuiele și de crengi uscate, le legau bine și le aduceau din pădure purtate pe cap. Așa veneam acasă cu ele, pe cap, și de atunci mi-a rămas mie ținuta asta dreaptă, țațoșă, o ținută extraordinară pe care o am și la vârsta asta... Vezi, unele, în tinerețea mea, purtau pe cap cărți. Eu nu mi-am pus cărți, am purtat grămezile astea de crengi. Luam o basma, o răsuceam pe mână până o făceam așa, un fel de colac – acolo, la Morunglav, ei îi spun la asta „oblanic” – și deasupra puneam băniciorul cu mâncare pentru oamenii care erau duși la câmp, sau puneam coșul cu merinde, sau vreascuri... Așa era...

Mergeam cu Voichița și stăteam cu ea până se însera. Când ne întorceam acasă ne suiam pe berbeci, călăream berbecii, să ajungem mai repede...